

FONDS LAAT ECOLOGISCHE VIROLOGIE HERRIJZEN

‘Lute Bos draagt nog altijd bij aan de virologie’

Met ecologische kennis van plantenvirussen in de tuinen en akkerbouw zijn opbrengstverliezen te voorkomen. René van der Vlugt gaat het onderzoek en onderwijs in dit vakgebied nieuw leven inblazen. Dat is mogelijk dankzij een legaat van de Wageningse plantenviroloog Lute Bos.

TEKST ALEXANDRA BRANDERHORST FOTOGRAFIE NEIL PALMER (CIAT)

Ziek makende virussen als HIV, Ebola en vogelgriep zijn ooit van dier op mens overgesprongen. Bij plantenvirussen gebeurt iets vergelijkbaars: ze maken af en toe de overstap van wilde planten naar landbouwgewassen. Soms met desastreuze gevolgen. ‘Een paar jaar geleden verspreidde een virus zich razendsnel in cassave in Oost-Afrika. Daardoor ontstond hongersnood’, schetst René van der Vlugt.

Hij is onderzoeker bij Plant Research International, onderdeel van Wageningen UR, en vanaf 1 januari 2014 buitengewoon hoogleraar Ecologische Plantenvirologie bij Wageningen University, onderdeel van Wageningen UR.

Boeren kunnen plantenvirussen niet tegengaan met bestrijdingsmiddelen. Alleen preventieve maatregelen zoals schoon uitgangsmateriaal en controles om zieke planten en zaden tijdig te ontdekken, zetten zoden aan de dijk. ‘In Nederland is dat goed geregeld. Toch gaat het soms mis. In 1999

dook een nieuw tomatenvirus op dat bij enkele telers tot zulke heftige besmettingen leidde dat ze complete kassen moesten ruimen’, vertelt Van der Vlugt.

IN DE VERDRUKKING

Ondanks de soms desastreuze gevolgen van plantenvirusinfecties, is de aandacht ervoor wat ondergesneeuwd geraakt. ‘De laatste decennia ligt de nadruk op moleculair en cellulair onderzoek’, legt Van der Vlugt uit. ‘De ecologische plantenvirologie, waarbij het gaat om de plaats van virussen in landbouwsystemen en in de natuur, kwam in de verdrukking.’

Die ‘groene’ plantenvirologie was nu juist het vakgebied én de passie van Lute Bos (1928-2010). In 1957 was hij de eerste promovendus van de Wageningse leerstoelgroep Virologie. Als onderzoeker bij het voormalige DLO-Instituut voor Plantenvirologisch Onderzoek (IPO) schreef hij tijdens zijn loopbaan meer dan driehon-

derd wetenschappelijke publicaties en verscheidene standaardwerken, zoals *Symptoms of virus diseases in plants* en *Introduction to Plant Virology*.

Na zijn pensionering in 1993 bleef Bos actief. Regelmatig kwam hij nog langs bij het IPO, waar René van der Vlugt hem in 1994 opvolgde. ‘We hadden vaak geanimeerde gesprekken en discussies. Lute was uitermate gepassioneerd voor zijn werk en had een heel holistische kijk. Hij wilde weten hoe omgeving, planten, het virus en de virusoverbrenger elkaar beïnvloeden’, zegt Van der Vlugt. Met lede ogen zag Bos aan hoe de belangstelling voor zijn vakgebied terugliep.

VIRUSSEN IDENTIFICEREN

Kennis van de plantenvirologie is cruciaal voor de voedselzekerheid in ontwikkelingslanden, vond Bos, zelf boerenzoon. Hij was onder meer actief in het voormalig Oostblok, Afrika en Syrië. ‘Mensen van over

Door virussen aangetaste cassave in Thailand.

de hele wereld klopten bij Bos aan om te leren hoe ze virussen moesten identificeren. Iedereen kon altijd bij hem terecht; hij had een enorme literatuurkennis', vertelt Just Vlak. Vlak is persoonlijk hoogleraar Virologie aan Wageningen University en leidde voor zijn pensionering in 2013 de leerstoelgroep Virologie.

Lute Bos stierf in 2010 aan een hartaanval, toen hij in Noorwegen een lezing hield over aardappelvirussen. Met een legaat uit zijn erfenis hebben zijn nabestaanden het L. Bosfonds voor Ecologische Plantenvirologie opgericht. Het fonds bevordert onderzoek en onderwijs in de ecologische plantenvirologie door de aanstelling mogelijk te maken van René van der Vlugt als buitengewoon hoogleraar voor één dag in de week. De komende vijf jaar zal hij colleges verzorgen binnen de leerstoelgroep Virologie, en masterstudenten en aio's aantrekken en begeleiden. 'Het is fantastisch dat ecologische planten-

virologie weer op de kaart wordt gezet in Wageningen', vindt Vlak. 'Studenten die iets in deze richting wilden gaan doen, moesten we vaak teleurstellen, en door bezuinigingen liep er geen onderzoek meer op dit gebied. Nu is het hele veld weer gedekt.'

Door klimaatverandering en globalisering, waardoor virussen makkelijk meeliften, zal het belang van de plantenvirologie toenemen, verwacht Vlak.

De kersverse buitengewoon hoogleraar Van der Vlugt is onder meer betrokken bij een promotieonderzoek in Oeganda waarin virologische en sociaal-economische aspecten centraal staan. De boeren zijn er gewend om de grote gezonde aardappelen op te eten en de 'zieke' kleintjes te poten. Van der Vlugt: 'We trainen de boeren om gezonde planten te herkennen én om hun gewoontes te veranderen. Het is aangevoeld dat door gezonde knollen te planten, een veld tot 30 procent meer opbrengt.' ■

LUTE BOS (1928-2010)

FONDS OPRICHTEN

U kunt het Wageningen Universiteits Fonds (WUF) steunen met eenmalige giften, periodieke schenkingen of een nalatenschap. Ook is het mogelijk een fonds op te richten waarvan u zelf de naam en het doel bepaalt. Dat fonds moet passen binnen het doel van het WUF om excellent onderwijs of onderzoek aan Wageningen University te bevorderen.

Informatie:

www.wageningenur.nl/donateurs,
monique.montenarie@wur.nl